รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29*

The Model of Teacher Professional Leaning Community Development for Schools under the Secondary Educational Service Area Office 29

[1]สุมาลี ไสยรินทร์, จิณณวัตร ปะโคทัง และ ณัฐกิตติ์ สวัสดิ์ไธสง

[1]Sumalee Saiyarin, Jinawatara Pakotang and Nattakit Sawadthaisong

[1]คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

[1]Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.

[1]Corresponding Author's Email: sumalee.sG60@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู 2) สร้างรูปแบบ 3) ทดลองรูปแบบ และ 4) นำเสนอรูปแบบ รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 ใช้การวิจัยแบบผสานวิธี ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันเพื่อหาองค์ประกอบการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบและประเมินร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการศึกษาสภาพการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ประกอบด้วย 3 ส่วน 8 ด้าน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) เป้าหมายของรูปแบบ, ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ (1) องค์ประกอบของรูปแบบ (2) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ และส่วนที่ 3 ส่วนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ (2) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ (3) เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ พบว่าการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสูงขึ้นในระดับมากที่สุด 4) ผลการนำเสนอ และประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้; วิชาชีพครู; มัธยมศึกษา

*Received July 27, 2020; Revised October 20, 2021; Accepted October 27, 2021

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to study the condition of creating the learning community in the teaching profession; 2) to create a model; 3) to trial a model; and 4) to present a model. A model of creating the learning community for schools under the secondary educational service area office 29 employed mix-method research. The 1st phase was to study the current condition to find the components of creating the learning community. The 2nd phase was to create a model and assess the draft model by 11 experts. The 3rd phase was to trial a model. The 4th phase was to assess a model. A sample consisted of teachers from schools under the secondary educational service area office 29. The research instruments were interview and assessment form. The statistics used for analyzing the quantitative data were percentage, average, and standard deviation (S.D.). The qualitative data were analyzed by the content analysis.

From the study, it was found as follows: 1) The study of condition of creating the learning community of the teaching profession found to be at a medium level. 2) A model of creating the learning community in the teaching profession consisted of three parts: (1) Introduction comprising of three aspects which were the principles of a model, the objectives of a model, and the goal of a model; (2) Content comprising of two aspects which were components of a model and the mechanism and system of a model; (3) Application comprising of three aspects which were a method of operation of a model, assessment guideline of a model, and conditions for success. 3) The trial results of a model found that the creation of the learning community in the teaching profession became higher at the highest level. 4) The results of the presentation and model assessment by experts found overall to be appropriate at the highest level.

Keywords: Learning Community; Teaching Profession; Secondary Education

บทนำ

กระแสความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และเทคโนโลยีในบริบทโลกแห่งแห่งศตวรรษที่ 21 นั้น ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อครูผู้สอนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ จึงย่อมไม่มีครูผู้ใดเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์มาก่อน (Panich, 2012) แนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไทยให้ก้าวหน้าทันโลกในศตวรรษที่ 21 Chiangkool (2016) เสนอว่า ต้องปฏิรูปครูใหม่ให้มีความรู้ ทักษะ คุณสมบัติแบบใหม่ก่อน พวกเขาจึงจะสามารถสอนแบบใหม่ได้ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉม จากการที่ครูสอนแบบบรรยายให้นักเรียนจำประมวลความรู้

เป็นการเรียนรู้แบบสัมมนา ทดลองทำโครงการ ทำวิจัย ทำความเข้าใจปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนจะต้องอ่าน ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

ดังนั้น วิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงอยู่ที่การเรียนรู้ใหม่จากการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ซึ่งจะต้องเป็นการพัฒนาแนวคิด วิธีการหรือขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักการจึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (Mitchell, 2012; Toole, and Louis, 2002) ซึ่งเป็นแนวคิดที่จะสามารถช่วยให้ครูเกิดการรวมตัวกันสร้างความรู้ใหม่ และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนโรงเรียนของตน มีการทำงานเป็นทีมและเรียนรู้เป็นทีมคิดเป็นระบบและมีรูปแบบการคิดกระจายอำนาจและบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีการทดลองด้วยการเรียนรู้เสมอและมีวัฒนธรรมสนับสนุนการเรียนรู้ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนากับเพื่อนครูทั้งในและนอกโรงเรียน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงเป็นการร่วมมือรวมพลังของผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการปฏิบัติงานทางวิชาชีพของตนเองร่วมกับเพื่อนครู โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านองค์ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาทางวิชาชีพและนำความรู้ทางวิชาชีพดังกล่าวไปพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลลัพธ์ทางการเรียนของผู้เรียนนั่นเอง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 นี้ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
2. เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ประกอบด้วยการดำเนินงานวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูและผู้บริหารจำนวน 370 คนสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนและศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ เพื่อหาองค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผู้ตรวจสอบรูปแบบและคู่มือรูปแบบ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน โดยประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบและคู่มือรูปแบบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ได้แก่ โรงเรียนดอนมดแดงวิทยาคมตามคู่มือรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน (ภาคเรียนที่ 2/2562)

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน รับฟังการนำเสนอรูปแบบของผู้วิจัยแล้วประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ พร้อมให้ข้อเสนอแนะ และนำไปสรุปเป็นรูปแบบที่เสร็จสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถนำมาสรุป ตามลำดับ คือ

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาสภาพการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 และสร้างแบบสอบถามเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ที่ 2 สร้างรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

โดยการนำผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มาสังเคราะห์ยกร่างรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประกอบด้วย 3 ส่วน 8 ด้าน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เป้าหมายของรูปแบบ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา คือ 1) องค์ประกอบของรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 1) ด้านการสร้างบรรทัดฐานวิสัยทัศน์ และค่านิยมร่วมกัน 2) การกำหนดจุดเน้นร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การร่วมมือรวมพลัง 4) การชี้แนะแนวการปฏิบัติ 5) การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน 6) การเรียนรู้ใหม่และการนำไปประยุกต์ใช้ 2) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ และส่วนที่ 3 ส่วนการนำไปใช้ คือ 1)วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 2) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 3) เงื่อนไขสู่ความสำเร็จซึ่งผลการตรวจสอบและประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

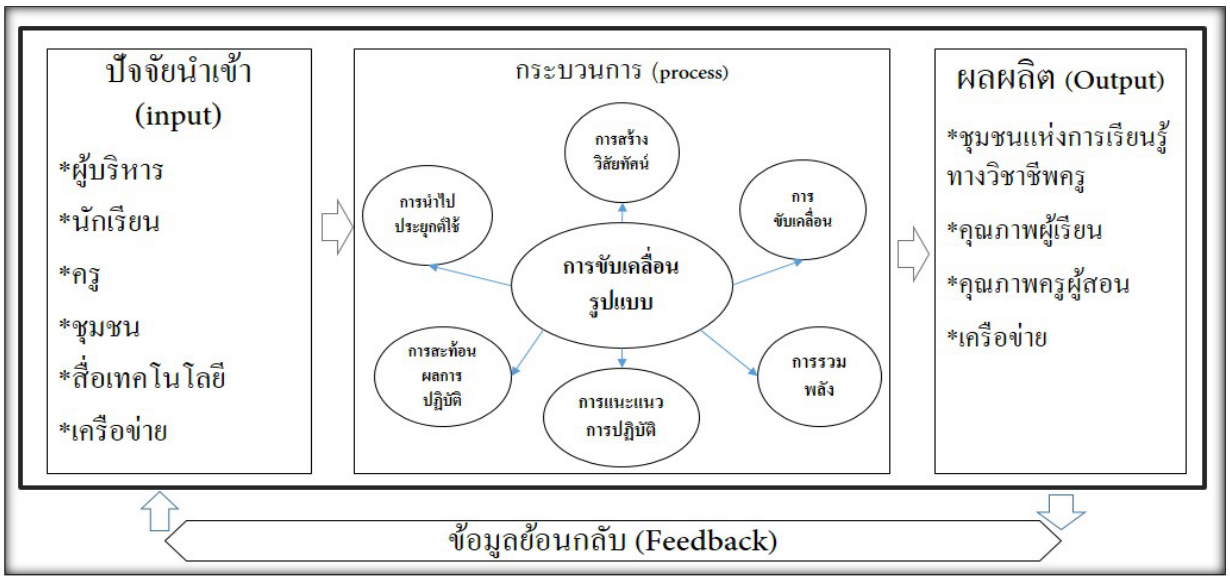
วัตถุประสงค์ที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

โดยทดลองใช้รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ในโรงเรียนดอนมดแดงวิทยาคม ปรากฏผลการพัฒนาการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียน พบว่า สามารถยกระดับคุณภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู ในโรงเรียนดอนมดแดงวิทยาคมให้สูงขึ้น มีความสอดคล้องเชิงประจักกับความต้องการที่แท้จริงในการปฏิบัติงานกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

วัตถุประสงค์ที่ 4 นำเสนอรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

โดยนำเสนอรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ต่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสม จำนวน 5 ท่าน พบว่า รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ด้านที่มีความเหมาะสมสูงที่สุด 3 อันดับแรก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ใหม่และการนำไปประยุกต์ใช้มีปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ต้องกำหนดผู้ที่จะนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์โดยตรง เพื่อรับประกันว่า ความต้องการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ของผู้ใช้นั้นจะได้ผลการประเมินตรงตามความต้องการของผู้ใช้อย่างแท้จริง และผู้ประเมินต้องนำความต้องการใช้ผลการประเมินของผู้ใช้ทุกความต้องการ เพื่อรับประกันการได้ผลการประเมินที่ตรงตามความต้องการต่อผู้ใช้อย่างครบถ้วน ด้านวิธีการนำคู่มือไปใช้ และด้านแนวดำเนินการสร้างภาวะผู้นำร่วม ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการสร้างบรรทัดฐานวิสัยทัศน์ และค่านิยมร่วมกัน ประยุกต์ใช้แนวการดำเนินงานตามแนวคิดการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม วิสัยทัศน์ร่วมเป็นคุณลักษณะซึ่งมีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญซึ่งต้องสร้างขึ้นก่อน 4 ประการ ได้แก่ วิสัยทัศน์ส่วนตน แนวปฏิบัติด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ และการสื่อสาร

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างภาวะผู้นำร่วมเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการปฏิบัติงาน ประยุกต์ใช้แนวการดำเนินงานตามแนวคิดการสร้างภาวะผู้นำร่วม โดยภาวะผู้นำ ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ดังนั้นการบริหารจัดการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้นั้นต้องสร้างภาวะผู้นำร่วมอันเป็นสภาพการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติงานจริงจากทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับฟังแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมตัดสินใจ วางแนวทางการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกัน การบริหารจัดการองค์กรด้วยภาวะผู้นำร่วม จึงเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่สามารถใช้แก้ปัญหายากๆ ได้เป็นอย่างดี

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการร่วมมือรวมพลังประยุกต์ใช้แนวการดำเนินงานตามแนวคิดการเสริมพลังอำนาจ เป็นการแบ่งปันอำนาจระหว่างผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกคนมีความสามารถที่จะไปถึงเป้าหมายของงานหรือขององค์กรและเสริมสร้างให้กับผู้อื่นเพื่อให้เขามีความสามารถที่จะไปถึงจุดหมายเช่นกัน ดังนั้นในปัจจุบันการเสริมสร้างพลังอำนาจจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่นำมาประยุกต์ใช้เป็นกิจกรรมสอดแทรกในการพัฒนาทั้งระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มองค์กรและชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการชี้แนะแนวการปฏิบัติประยุกต์ใช้แนวการดำเนินงานตามแนวคิดการฝึกทักษะการปฏิบัติงาน แนวทางการพัฒนาบุคลากรถือเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความสำเร็จตามภารกิจของหน่วยงานโดยรูปแบบการฝึกสอน เพื่อพัฒนาบุคลากรซึ่งจุดประสงค์การฝึกสอนมีความเป็นไปได้จริง นำไปใช้ได้ทันทีและได้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการแก้ไขปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ประยุกต์ใช้แนวการดำเนินงานตามแนวคิดการสะท้อนผลโดยพี่เลี้ยง พี่เลี้ยงเป็นวิธีการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของพี่เลี้ยง และผู้รับคำปรึกษา ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพสูง

องค์ประกอบที่ 6 ด้านการเรียนรู้ใหม่และการนำไปประยุกต์ใช้ แนวการดำเนินงานตามแนวคิดการประเมินที่มุ่งเน้นการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ ได้รับการพัฒนาขึ้น บนหลักการประเมินที่ยึดถือเอาความเป็นประโยชน์ของการประเมิน ที่มีต่อผู้ที่จะใช้ผลการประเมินซึ่งตรงกับความต้องการของผู้ใช้อย่างครบถ้วน ถูกต้องและเป็นประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าสภาพสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 มีลำดับการเริ่มต้นจากการสร้างภาพจุดหมายความสำเร็จที่ชัดเจนร่วมกันก่อน ซึ่งถือเป็นธงที่ครูทุกคนเข้าใจตรงกันว่า สิ่งที่กำลังร่วมมือกันดำเนินการอยู่นั้นทำเพื่อะไร หวังผลให้เกิดสิ่งใด ซึ่งเป็นแนวดำเนินการที่สอดคล้องกบแนวคิดการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม หรือภาพอนาคตซึ่งมีคุณค่ากว่าความเป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งต้องการให้บรรลุผลสำเร็จและตรงกับความต้องการของครูทุกคน เนื่องจากครูทุกคนได้ร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ร่วมนี้ ขึ้นมาด้วยกันตั้งแต่ต้น การมีเป้าหมายที่ชัดเจน จึงเป็นเสมือนเข็มทิศในการดำเนินงาน สามารถทำได้กระชับตรงประเด็น จึงมีโอกาสประสบผลสำเร็จได้สูง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าการสร้างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เป็นรูปแบบที่อาศัยหลักการดำเนินงานตามแนวคิดการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC: Professional Learning Community) ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ตามกลไกการขับเคลื่อนรูปแบบด้วยการอบรมพัฒนาครู การบริหารงานคุณภาพ (PDCA) โดยอาศัยหลักการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นแนวดำเนินการ ซึ่งประยุกต์จากแนวคิดต่างๆ ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) 2) การสร้างภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) 3) การเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) 4) การฝึกทักษะการปฏิบัติงาน (Coaching) 5) แนวคิดการสะท้อนผลโดยพี่เลี้ยง (Mentoring) และ 6) การประเมินที่มุ่งเน้นการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (Utilization-Focused Evaluation) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Uasiriponrit (2004) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ องค์ประกอบด้านองค์การ องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำ องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านการจัดการความรู้และองค์ประกอบด้านเทคโนโลยี ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบหลักที่เป็นตัวแปรทั้งหมดจะต้องปฏิบัติผ่านตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 13 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าการทดลองใช้รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 2 วงรอบ ในระยะเวลา 1 ปีการศึกษา พบว่า รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถยกระดับคุณภาพการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนดอนมดแดงวิทยาคม ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 คน ให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนการใช้รูปแบบ อยู่ในระดับปานกลางและหลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wanta (2010) ที่ได้วิจัย องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี จำแนกตาม

ประสบการณ์ของครู โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<.05) 3) องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี จำแนกตามประเภทโรงเรียน โดยรวมและรายด้านความรอบรู้แห่งตนกับด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<.05) ยกเว้นด้านแบบแผนความคิดอ่าน ด้านการเรียนรู้เป็นทีมและด้านความคิดเชิงระบบ ที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พบว่าการนำเสนอรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสม จำนวน 5ท่าน เห็นว่ารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chansiri (2008) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า (1) ผู้เข้ารับการพัฒนาประเมินตนเอง ประเมินโดยผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีสมรรถนะหลักก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากและหลังการพัฒนามีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป

การศึกษาไทยในยุคศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติและการสร้างแรงบันดาลใจฝึกการเรียนรู้จากการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ประยุกต์ใช้เป็นและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นโค้ช ที่คอยออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก สิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำหน้าที่ของครูแต่ละคนดังนั้นโรงเรียนในปัจจุบันจึงต้องมีการจัดการศึกษาโดย สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติและการสร้างแรงบันดาลใจสู่การเป็นผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 มี 6 องค์ประกอบองค์ประกอบที่ 1 การสร้างบรรทัดฐานวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน องค์ประกอบที่ 2 การสร้างภาวะผู้นำร่วมเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการปฏิบัติงาน องค์ประกอบที่ 3 การร่วมมือรวม องค์ประกอบที่ 4 การชี้แนะแนวการปฏิบัติ องค์ประกอบที่ 5 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน องค์ประกอบที่ 6 การเรียนรู้ใหม่และการนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งแนวดำเนินการตามรูปแบบนี้โดยองค์รวม สามารถช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 แนวดำเนินการของรูปแบบซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของรูปแบบซึ่งจะทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ต้นทุนในตนเอง เพื่อจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้อื่นในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูต่อไปนั้น คือแนวดำเนินการของรูปแบบเกี่ยวกับการเรียนรู้ใหม่และการนำไปประยุกต์ใช้ ตาม

แนวคิดการประเมินที่มุ่งเน้นการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ ดังนั้น การอบรมพัฒนาครูเกี่ยวกับแนวคิดนี้เพิ่มเติม จะช่วยให้การดำเนินการตามรูปแบบมีโอกาสประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1.2 การเรียนรู้เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการฝึกปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง จึงต้องการเวลาบ่มเพาะการเรียนรู้ และไม่อาจเกิดขึ้นได้ในระยะอันสั้น หรือจำกัด ผู้ทำหน้าที่พี่เลี้ยง จึงควรเน้นการเสริมพลังอำนาจ ให้กับครู เพื่อให้ครูรู้จักการเป็นพี่เลี้ยงตนเอง สามารถสะท้อนทั้งคุณภาพการปฏิบัติงาน ความต่อเนื่อง จริงจัง และจริงใจในการปฏิบัติของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ โดยควรเน้นการใช้ผลการประเมินระดับสูง ได้แก่ การใช้ผลการประเมินเชิงความคิด และการใช้ผลการประเมิน เชิงกระบวนการ เพื่อช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และการประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง นำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนต่อไป

2.2 ผู้ทำหน้าที่พี่เลี้ยง ถือเป็นผู้กุมชะตาความสำเร็จหรือล้มเหลวของรูปแบบเนื่องจากไม่ว่ารูปแบบจะเที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพเพียงใด หากไม่เกิดการปฏิบัติอย่างมีคุณภาพเพียงพอ ก็ย่อมไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น จึงควรมีการวิจัยและพัฒนาคุณลักษณะและสมรรถนะของพี่เลี้ยงการปฏิบัติงานด้วย

References

Chiangkool, W. (2016). *The status of Thai education, years 2014-2015: How to reform Thai education to keep pace with the world in the 21st century.* Bangkok: Pimdeekarnpim Co.

Chansiri. W. (2008). Development of Core Competencies of Support Administrators in Public University. (Doctoral Dissertation). graduate school: Mahasarakham University. Mahasarakham.

Mitchell, A. (2012). Learning by Doing: Twenty Successful Active Learning Exercises For Information Systems Courses. *Journal of Information Technology Education: Innovations in Practice,* (16), 21-46.

Panich, V. (2012). *Ways to create learning for students in the 21st century.* Retrieved June, 21, 2017, from http://www.noppawan.sskru.ac.th/data/learn_c21.pdf.

Toole, J.C. & Seashore Louis, K. (2002). The Role of Professional Learning Communities in International Education. In Leithwood, K. & Hallinger P. (Hrsg.) *International Handbook of Educational Leadership and Administration*. Dordrecht: Kluwer Academic Press.

Wanta, P. (2010). *School Learning Organization under Minburi District Office Bangkok*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.

Uasiriponrit, S. (2004). *A Development of Composite Indicators of Learning Organization of Basic Education Institutions in Southern Provinces*. (Doctoral Dissertation). Srinakharinwirot University. Nakhon Pathom.